

Aan

RvB, Fred Paling, Titus Livius, Peter Ploegsma, Geert Tillemans, André Timmermans, Joke Hoogendonk, André van Amsterdam

cc

Jan Stalman

Onderwerp

KM 08/21 AO Ramingen 2008-III

Datum

16 december 2008

Van

KENNISCENTRUM,

Ed Berendsen

T (020) 687 1625

Ed.Berendsen@uwv.nl

Peter Rijnsburger

T (020) 687 1956

Peter.rijnsburger@uwv.nl

Arnaud Böhm

T (020) 687 5370

Arnaud.bohm@uwv.nl

Puntsgewijze samenvatting van de belangrijkste signalen

In het algemeen heeft de economische crisis nauwelijks gevolgen voor de arbeidsongeschiktheidswetten. Een mogelijke uitzondering daarop is de WIA. Het is de vraag of werkgevers bij de huidige conjuncturele tegenslag nog steeds in staat zijn om de werknemers met gezondheidsproblemen binnen boord te houden.

WAO:

De verwachtingen t.a.v. de resterende instroom in de WAO zijn nauwelijks gewijzigd. Het verwachte aantal beslissingen bedraagt 5.700 in 2009 en 4.300 in 2010. Onder invloed van afnemende uitstroom als gevolg van de herbeoordelingen in het kader van aSB is de prognose van uitstroom voor 2008 en 2009 verder verlaagd: met 6.000 of 13% in 2008 en met 3.700 of 8% in 2009. Door de verlaagde uitstroom gaat de daling van het WAO-bestand minder snel dan in de vorige raming werd verwacht. Ultimo 2009 is de verwachte omvang van het WAO-bestand 517.400 en ultimo 2010 477.500.

WIA:

Vergeleken met de vorige raming is de prognose van het aantal beslissingen verlaagd. Het verwachte aantal beslissingen WIA bedraagt in 2009 42.400 en in 2010 44.100. De verlaging is een resultante van een naar beneden bijgestelde raming van het aantal afwijzingen en een naar boven bijgestelde raming van het aantal toekenningen. De omvang van de doorstroom van de WGA naar IVA is verlaagd. Verder is de prognose van de uitstroom voor de WGA verlaagd. Het gevolg is een verschuiving in de verdeling van het WIA-bestand van de IVA naar de WGA. Ultimo 2009 neemt het bestand toe tot 78.900 en ultimo 2010 tot 98.800. Daarvan komt bijna 75% voor rekening van de WGA.

Wajong:

De uitgangspunten van de ramingen zijn in vergelijking met de vorige raming licht bijgesteld. Op basis van realisaties over de eerste negen maanden van 2008 en de bijgestelde uitgangspunten is de prognose van het aantal beslissingen wat verhoogd. In 2009 bedraagt het verwachte aantal beslissingen 17.000 en in 2010 16.600. De instroomprognose blijft na de tijdelijke stijging in 2009 de komende jaren rond het niveau van 16.000 schommelen. Door de hogere instroom wordt de prognose van het Wajongbestand wat verhoogd. Ultimo 2009 zal Wajongbestand zijn gestegen tot 190.700 en ultimo 2010 tot 202.200. Het Wajongbestand stijgt de komende jaren met 10 tot 12.000 per jaar.

WAZ:

De raming van de volumina bij de WAZ zijn licht naar boven bijgesteld onder invloed van de realisaties over de laatste maanden. Het aantal beslissingen neemt in 2009 af tot 500 en in 2010 tot 400. Dit zijn vooral heropende uitkeringen. Het WAZ-bestand daalt ultimo 2009 tot onder 35.000. Ultimo 2010 zal het bestand gedaald zijn tot 31.000.

Inleiding

Ten behoeve van de begrotingscyclus en de fonds- en premienota's wordt periodiek een raming gemaakt van de volumeontwikkeling van de sociale zekerheidswetten. Daarin worden de beleidsuitgangspunten, de macro-economische ontwikkeling van het CPB en de realisaties bij de verschillende wetten verwerkt. Ten opzichte van de raming van augustus 2008 verschilt deze raming voornamelijk op een punt: de realisaties over de eerste negen maanden van 2008 zijn in de prognose verwerkt. Voor het overige zijn er geen grote wijzigingen als gevolg van verandering in uitgangspunten of als gevolg van wetswijzigingen.

De opbouw van het vervolg van dit memo is als volgt. In de hoofdtekst worden de ramingen in detailniveau besproken. In de bijlagen wordt vervolgens dieper ingegaan op de wijze waarop de prognoses tot stand gekomen zijn. In bijlage A wordt het economische beeld geschetst. De uitgangspunten voor de prognoses van de verschillende wetten worden besproken in de bijlagen B t/m E: voor de WAO in bijlage B, voor de WIA in bijlage C, voor de Wajong in bijlage D en tenslotte voor de WAZ in bijlage E.

Ramingen

1. Prognose WAO

Door het sluiten van de WAO stromen er vanaf 2006 geen arbeidsongeschikten meer in waarvan de aanvang van het recht op WAO ingaat na 31 december 2005. Er blijft echter nog een restinstroom over. Dit zijn vooral aanvragen uit 2005 of eerdere jaren die om diverse redenen pas nu tot uitkering komen (overloop oude jaren) en rechten die heropend worden. Deze restinstroom zal gestaag kleiner worden. De reparatieactie rond de herbeoordeling van 45-plussers zorgt daarnaast voor een extra instroom in 2007 en 2008. Datzelfde geldt voor de herbeoordeling van eerdere aanvragen naar aanleiding van het opheffen van de maximering van het maatmanloon. Hierdoor was de instroom in het vierde kwartaal van 2007 (4.380) circa 2.000 hoger dan in derde kwartaal van 2007. Ook in het eerste kwartaal van 2008 is de instroom nog relatief hoog (2.769), maar al beduidend lager dan in het vierde kwartaal van 2007. Verwacht wordt dat de instroom gestaag verder zal afnemen.

Vergeleken met de vorige raming zijn de uitgangspunten niet wezenlijk aangepast. De raming van de instroom is daarom nauwelijks gewijzigd. Het verwachte aantal toekenningen daalt van 11.700 in 2007 naar 8.300 in 2008. In 2009 neemt naar verwachting het aantal toekenningen vervolgens sterk af tot 5.200 en in 2010 tot 3.900.

De prognose van de uitstroom is in vergelijking met de vorige raming opnieuw duidelijk verlaagd (met 6.000 of 13% in 2008 en 3.700 of 8% in 2009). De belangrijkste oorzaak daarvoor ligt in het aflopen van de herbeoordelingen in het kader van aSB. Gebleken is dat er nog weinig extra uitstroom is als gevolg van de herbeoordelingen.

Door de neerwaartse bijstelling van de uitstroomprognose wordt de prognose voor het WAO-bestand verhoogd. Ultimo 2009 neemt het bestand af tot 517.400 (was 505.600) en in 2010 tot 477.500 (was 465.000). Het bestand blijft echter gestaag afnemen. Doordat het bestand eind 2009 naar boven is bijgesteld zal de uitstroom in de jaren na 2009 groter zijn dan in vorige raming.

De economische crisis heeft nauwelijks gevolgen voor de ontwikkeling van de WAO. Voor zover er gevolgen houden die verband met de succeskans van re-integratie.

Tabel 1. WAO-prognose

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Raming 2008-III (Aantallen x1000)									
Beslissingen	26,4	12,2	12,9	9,1	5,7	4,3	3,3	2,6	2,0
Afwijzingen	6,5	1,1	1,2	0,8	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2
Toekenningen	19,9	11,0	11,7	8,3	5,2	3,9	3,0	2,3	1,8
Beëindigingen	82,3	75,0	54,7	46,6	45,6	43,9	43,0	41,1	38,1
Lopend bestand	703,1	639,0	596,0	557,8	517,4	477,5	437,5	398,7	362,4
Uitkeringsjaren ¹	576	524	491,2	460	429	397	366	334	305
Mutaties (%)									
Beslissingen	-72,8	-53,8	5,8	-28,9	-37,9	-23,5	-23,4	-22,8	-22,2
Afwijzingen	-83,0	-82,3	3,2	-28,9	-37,9	-23,5	-23,4	-22,8	-22,2
Toekenningen	-66,4	-45,0	6,1	-28,9	-37,9	-23,5	-23,4	-22,8	-22,2
Beëindigingen	4,3	-9,1	-27,1	-14,9	-2,1	-3,8	-1,9	-4,4	-7,2
Lopend bestand	-8,2	-9,1	-6,7	-6,4	-7,2	-7,7	-8,4	-8,9	-9,1
Uitkeringsjaren	-	-9,1	-6,2	-6,4	-6,7	-7,4	-8,0	-8,5	-8,9
Raming 2008-II (Aantallen x1000)									
Beslissingen	26,4	12,2	12,9	8,7	4,0	2,6	1,8	1,3	0,9
Afwijzingen	6,5	1,1	1,2	0,8	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1
Toekenningen	19,9	11,0	11,7	7,9	3,6	2,4	1,7	1,2	0,8
Beëindigingen	82,3	75,0	54,7	52,6	49,3	43,1	41,8	39,9	37,3
Lopend bestand	703,1	639,0	596,0	551,3	505,6	465,0	424,8	386,0	349,5
Uitkeringsjaren	576	524	491,6	458	423	388	356	325	295

De verwachtingen t.a.v. de resterende instroom in de WAO zijn nauwelijks gewijzigd. Het verwachte aantal beslissingen bedraagt 5.700 in 2009 en 4.300 in 2010. Onder invloed van afnemende uitstroom als gevolg van de herbeoordelingen in het kader van aSB is de prognose van uitstroom voor 2008 en 2009 verder verlaagd: met 6.000 of 13% in 2008 en met 3.700 of 8% in 2009. Door de verlaagde uitstroom gaat de daling van het WAO-bestand minder snel dan in de vorige raming werd verwacht. Ultimo 2009 is de verwachte omvang van het WAO-bestand 517.400 en ultimo 2010 477.500.

¹ De prognose van de uitkeringsjaren wordt geschat op basis van de ontwikkeling van het gemiddelde lopend bestand en kan afwijken van de ramingen in de Fondsnota's. Ze is bedoeld om een vergelijking te kunnen maken met de prognoses van SZW.

2. Prognose WIA

Voor de WIA-prognose zijn er een drietal punten die een nadere toelichting behoeven:

- Het afwijzingspercentage
- Het instroompatroon van de WIA
- het aandeel duurzaam volledig arbeidsongeschikten

Het afwijzingspercentage: Bij de vorige raming werd geconstateerd dat de realisaties over de eerste zes maanden van 2008 een afnemend afwijzingspercentage lieten zien: 40% tegen 42,5% in 2007, gerelateerd aan het aantal beslissingen volgens de betalingssystematiek. Vanwege onzekerheid over het doorzetten van deze trend werd besloten om het percentage te handhaven op 42,5%. In de volgende maanden bleek echter dat de dalende trend bleef bestaan. Besloten is daarom om het afwijzingspercentage te verlagen naar 40%.

Het instroompatroon van de WIA: het instroompatroon lijkt inmiddels gestabiliseerd te zijn. In tabel 2 is het patroon weergegeven voor vier meetmomenten (op basis van de realisaties t/m september 2008, de realisaties t/m juli 2008, de realisaties t/m januari 2008, en de realisaties t/m oktober 2007). Uit de tabel blijkt dat de verschuivingen minimaal zijn.

Tabel 2. Instroompatroon WIA

	2006-IV	2007-IV	2008-II	2008-III
Percentage in jaar t-1	2%	3%	4%	4%
Percentage in jaar t	89%	87%	86%	86%
Percentage in jaar t+1	8%	9%	9%	9%
Percentage in jaar t+2	1%	1%	0%	1%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Het aandeel duurzaam volledig arbeidsongeschikten: Het duurzaamheidsprotocol zorgt er voor dat het aandeel duurzaam volledig arbeidsongeschikt sterk afwijkt van de eerdere verwachtingen. Voor de WAO weten we dat maar 26% van de volledig arbeidsongeschikten binnen vijf jaar uitstroomt wegens herstel (of herbeoordeling). Als dit ervaringsfeit toegepast mag worden op de WIA (en er zijn vooralsnog geen redenen om te veronderstellen dat dit niet mag) dan betekent het dat, rekening houdend met uitstroom wegens pensionering en overlijden, circa de helft van de volledig arbeidsongeschikten in WGA na vijf jaar nog steeds volledig arbeidsongeschikt is. Uit analyses is naar voren gekomen dat de WGA een aanzienlijke groep mensen met ernstige ziektebeelden kent. Verder geldt dat een belangrijk deel van de volledig arbeidsongeschikten in WGA voorlopig is ingedeeld als niet duurzaam.

Gegeven de voorafgaande constatering betekent dit dat er een beweging van WGA naar IVA verwacht kan worden. De gegevens wijzen er op dat deze beweging ook plaatsvindt. Vergeleken met de vorige raming is de omvang van de verwachte doorstroom echter gehalveerd.

Ramingen: In tabel 3 is de prognose opgenomen. Voor 2009 en 2010 is de prognose van het aantal beslissingen WIA licht verlaagd. Dit de resultante van lagere afwijzingen en meer toekenningen. Het afwijzingspercentage is verlaagd van 42,5% naar 40%. Waarom er

steeds sprake is van een trendmatige daling van het afwijzingspercentage bij de WIA is een vraag waarop op dit moment nog geen duidelijk antwoord te geven is.

De raming van de instroom is voor 2009 verhoogd naar 25.400 (was 24.700) en voor 2010 naar 26.400 (was 25.700). De groei van de instroom wordt vrijwel volledig veroorzaakt door een toename van de primaire instroom in de IVA. De primaire instroom in de WGA ontwikkelt zich vrijwel volledig conform verwachtingen. Door de verlaging van de doorstroom van de WGA naar de IVA wordt de totale instroomverwachting (primaire plus secundaire instroom) voor de IVA echter verlaagd en voor de WGA (primaire instroom – secundaire uitstroom) verhoogd. Voor de toename van de primaire instroom in de IVA is op dit moment geen duidelijke verklaring.

Tabel 3. WIA-prognose² (x 1000)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Beslissingen	38,3	38,8	40,8	42,4	44,1	45,6	46,8	48,0
- vorige raming	38,3	38,8	41,5	43,0	44,7	46,3	47,6	48,7
Afwijzingen	17,3	16,6	16,3	16,9	17,6	18,2	18,7	19,2
- vorige raming	17,3	16,6	17,6	18,3	19,0	19,7	20,2	20,7
Toekenningen								
IVA	4,1	5,4	6,6	7,6	8,2	8,7	8,9	9,2
- primaire stroom	3,8	4,3	5,0	5,1	5,3	5,4	5,5	5,6
- secundaire stroom	0,3	1,1	1,6	2,5	2,9	3,3	3,4	3,5
WGA	16,9	16,8	17,9	17,8	18,2	18,6	19,2	19,6
- primaire stroom	17,2	17,9	19,5	20,3	21,1	21,9	22,6	23,2
- secundaire stroom	-0,3	-1,1	-1,6	-2,5	-2,9	-3,3	-3,4	-3,5
Totaal	21,0	22,2	24,5	25,4	26,4	27,3	28,1	28,8
- Vorige raming	21,0	22,2	23,9	24,7	25,7	26,6	27,3	28,0
Beëindigingen								
IVA	0,3	0,7	1,2	1,8	2,6	3,6	4,7	5,6
WGA ³	1,7	2,3	3,0	3,4	3,9	4,3	4,8	5,3
Totaal	2,0	3,0	4,2	5,2	6,5	8,0	9,5	10,9
- Vorige raming	2,0	3,6	4,7	5,8	7,0	8,4	9,9	11,3
Lopend bestand								
IVA	3,7	8,4	13,8	19,6	25,2	30,3	34,6	38,1
WGA	15,2	30,0	44,9	59,3	73,6	87,9	102,3	116,6
Totaal	18,9	38,4	58,7	78,9	98,8	118,2	136,9	154,7
- Vorige raming	18,9	38,4	57,5	76,5	95,2	113,4	130,8	147,5
Uitkeringsjaren⁴	8,8	26,0	44,2	62,7	81,1	99,1	116,4	133,0
Aandeel IVA (%)	20	22	24	25	26	26	25	25

² De prognose betreft het aantal betalingen en niet het aantal claimbeslissingen.

³ Beëindigingen exclusief de secundaire stroom richting IVA. Omwille van de helderheid is deze begrepen onder de toekenningen.

⁴ Uitkeringsjaren inclusief de WW-toeslag voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten die hun verdien-capaciteit niet (volledig) kunnen benutten.

De prognose van de uitstroom is verlaagd. Dit komt vooral omdat de uitstroom uit de WGA lager is dan verwacht. De uitstroom uit de WGA is op dit moment duidelijk lager dan voor overeenkomstige groepen in de WAO.

Door de verhoging van de instroomprognose en de verlaging van de uitstroomprognose neemt het WIA-bestand sneller toe dan in de vorige prognose werd verwacht. Ultimo 2009 zal het WIA-bestand zijn gestegen tot 78.900 (was 76.500) en ultimo 2010 tot 98.800 (was 95.200). Vergeleken met de vorige prognose vindt er ook een verschuiving plaats naar de WGA. Ultimo 2009 zal het IVA-bestand zijn gestegen tot 19.600 (was 22.800) en ultimo 2010 tot 25.200 (was 30.900) terwijl het WGA-bestand ultimo 2009 59.300 zal bedragen (was 53.700) en ultimo 2010 73.600 (was 64.300).

Hoewel we nu bij de belangrijkste patronen uit kunnen gaan van de WIA-gegevens betekent het nog niet dat daarmee de onzekerheden rond de WIA-instroom voorbij zijn. Ten eerste is nog maar gedeeltelijk duidelijk in welke mate er overgangen van WGA naar IVA zullen plaatsvinden. Ten tweede weten we ook nog niet wat er zal gebeuren bij een conjuncturele neergang, een fase die we nu ingaan. Het is de vraag of werkgevers bij conjuncturele tegenslag nog steeds in staat zijn om de werknemers met gezondheidsproblemen binnen boord te houden. Het is in ieder geval denkbaar dat het aantal aanvragen kan toenemen. Ten derde weten we ook niet wat de lange termijn effecten zijn van het feit dat werknemers met gezondheidsproblemen in vergelijking met vroeger langer blijven doorwerken. Als de huidige lage instroom voor een deel een uitsteleffect is dan zal op termijn het aantal aanvragen toenemen en waarschijnlijk ook het aantal toekenningen.

Vergeleken met de vorige raming is de prognose van het aantal beslissingen verlaagd. Het verwachte aantal beslissingen WIA bedraagt in 2009 42.400 en in 2009 44.100. De verlaging is een resultante van een naar beneden bijgestelde raming van het aantal afwijzingen en een naar boven bijgestelde raming van het aantal toekenningen.

De omvang van de doorstroom van de WGA naar IVA is verlaagd. Verder is de prognose van de uitstroom voor de WGA verlaagd. Het gevolg is een verschuiving in de verdeling van het WIA-bestand van de IVA naar de WGA. Ultimo 2009 neemt het bestand toe tot 78.900 en ultimo 2010 tot 98.800. Daarvan komt bijna 75% voor rekening van de WGA.

3. Prognose Wajong

Het voorspellen van de ontwikkeling bij de Wajong is de laatste jaren een hachelijke zaak. Steeds weer is het nodig om de ramingen naar boven bij te stellen. Het verklaringsmodel dat voor de Wajong gehanteerd werd voldeed niet, een van de redenen om een dossieronderzoek te starten naar de redenen voor de instroomstijging. De inzichten uit het onderzoek⁵ zijn meegenomen in de prognose. Verder is een nieuwe koppeling uitgevoerd tussen de instroom in de Wajong en de Bijstandbestanden (zie UKV 2008-II). Uit de koppeling met de Bijstandbestanden en het dossieronderzoek worden een drietal conclusies getrokken:

⁵ Kenniscahier 07-01 De groei van de Wajonginstroom, Kenniscentrum UWV, oktober 2007.

- De directe doorstroom vanuit de Bijstand neemt sterk toe. In 2006 is het aandeel in de instroom toegenomen tot circa 14%. In 2007 is het percentage gestegen tot 20%. Dit percentage is bovendien vrij stabiel.
- De instroom vanuit het Speciaal Voortgezet Onderwijs en Praktijkonderwijs (VSO/PRO) is de grootste instroomcategorie (ruim 40% in 2006). Het aantal jongeren op deze scholen neemt voortdurend toe met als een gevolg een steeds verder toenemende instroom in de Wajong.
- Bij steeds meer jongeren wordt de diagnose autisme gesteld. Dit gaat gepaard met een toenemende instroom in de Wajong.

Op basis van het dossieronderzoek en de bestandskoppeling kan het overgrote deel van de instroomstijging verklaard worden. Dat betekent echter niet dat daarmee ook makkelijker wordt om een prognose te maken. Immers, hoewel bekend is hoeveel leerlingen er zitten in de lagere klassen van het VSO/PRO weten we niet hoe de doorstroom vanuit de Bijstand zich gaat ontwikkelen en weten we ook niet in welke mate de toename van het aantal jongeren met autisme doorzet. Voor het maken van een prognose moet er daarom nog steeds gewerkt worden met veronderstellingen.

Tabel 4: Uitgangspunten ontwikkeling Wajong: instroombronnen

Bron	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bijstand (aantal) ⁶	4.000	4.000	2.000	2.000	2.000	2.000
VSO/PRO (%)	10,0%	10,0%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Autisme&ADHD (%)	2,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Overig (%)	2,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Heropeningen ((%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Populatie 18-jarigen (%)	1,0%	3,9%	-0,2%	-1,3%	-1,0%	0,2%

In tabel 4 zijn de uitgangspunten voor de Wajonginstroom weergegeven. Voor 2009 wordt verwacht dat de doorstroom vanuit de Bijstand gelijk is aan de doorstroom in 2008. Dit is gebaseerd op de waarneming dat de instroom per kwartaal sinds eind 2006 stabiel is en het lang duurt voordat de gemeenten klaar zijn met de screening van de Bijstand. We zien bij bijna alle regio's een verder gaande stijging. Pas na 2009 daalt de doorstroom. Door de toegenomen screening aan de poort blijft het niveau van de doorstroom na 2008 echter op een hoger niveau dan het was voor 2005 (800 per jaar).

In vergelijking met de vorige raming beschikken we nu over een de leerlingenaantallen van een nieuw schooljaar (2007/2008). Op basis daarvan is een nieuwe schatting gemaakt van de mutatiepercentages van de instroom van het VSO/PRO. Voor 2010 is het mutatiepercentage verlaagd van 5% naar 3%. Verder is het percentage voor 2011 verlaagd naar 0% (was 4%). Het aantal leerlingen op het Praktijkonderwijs lijkt wat af te gaan nemen, terwijl het aantal leerlingen op het VSO blijft stijgen (vooral cluster IV scholen = zeer moeilijk opvoedbare kinderen)

⁶ Het betreft hier een schatting van de directe (20% of circa 3.000) plus de indirecte instroom.

De gehanteerde uitgangspunten in tabel 4 leiden samen met de ontwikkeling van het aantal 18-jarigen en heropeningen tot de prognose die opgenomen is in tabel 5. Bij de prognose is geen rekening met eventuele wijzigingen naar aanleiding van de actuele discussie over de Wajong.

Ramingen: Op basis van de realisaties over de eerste negen maanden van 2008 en de uitgangspunten wordt de prognose van het verwachte aantal beslissingen voor 2009 licht bijgesteld: van 23.200 naar 23.900. Voor 2010 bedraagt de prognose van het aantal beslissingen 22.100. Vanaf 2010 valt het aantal beslissingen terug naar een lager niveau als gevolg de verwachte vermindering van de doorstroom vanuit de Bijstand gecompenseerd. Deze vermindering wordt voor een deel gecompenseerd door de continue opwaartse druk van de andere factoren. Voor komende jaren moeten we rekening houden met een instroomniveau dat, na een tijdelijke stijging in 2009, rond de 16.000 ligt. De onzekerheden blijven echter groot.

Tabel 5. Wajongprognose

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Raming 2008-III (Aantallen x1000)									
Beslissingen	14,0	17,5	20,6	22,8	23,9	22,1	21,6	21,1	21,1
Afwijzingen	3,5	3,9	5,3	6,5	6,8	5,5	5,3	5,2	5,2
Toekenningen	10,4	13,6	15,3	16,3	17,0	16,6	16,2	15,9	15,8
Beëindigingen	5,6	4,9	4,4	4,4	5,0	5,1	5,7	5,8	5,9
Lopend bestand	147,2	155,9	166,8	178,6	190,7	202,2	212,7	222,7	232,7
Uitkeringsjaren ⁷	143	149,6	159,8	171	183	195	205	216	225
Mutaties (%)									
Beslissingen	9,9	25,2	18,7	10,4	4,7	-7,2	-2,6	-2,1	-0,2
Afwijzingen	6,5	10,5	39,6	22,7	4,7	-19,4	-2,6	-2,1	-0,2
Toekenningen	11,2	30,2	12,9	6,1	4,7	-2,3	-2,6	-2,1	-0,2
Beëindigingen	11,9	-13,5	-10,3	1,2	12,6	3,0	11,7	1,6	1,0
Lopend bestand	3,2	5,9	7,0	7,1	6,7	6,0	5,2	4,7	4,5
Uitkeringsjaren	-	5,0	6,8	7,1	6,9	6,4	5,6	4,9	4,6
Raming 2008-II (Aantallen x1000)									
Beslissingen	14,0	17,5	20,6	22,6	23,2	21,6	21,3	21,0	21,0
Afwijzingen	3,5	3,9	5,3	6,5	6,6	5,4	5,3	5,2	5,2
Toekenningen	10,4	13,6	15,3	16,1	16,6	16,2	16,0	15,8	15,8
Beëindigingen	5,6	4,9	4,4	4,6	5,5	5,5	5,9	6,1	6,2
Lopend bestand	147,2	155,9	166,8	178,3	189,4	200,1	210,2	219,9	229,5
Uitkeringsjaren	143	149,6	160,1	171	182	193	203	213	223

⁷ De prognose van de uitkeringsjaren wordt geschat op basis van de ontwikkeling van het gemiddelde lopend bestand en kan afwijken van de ramingen in de Fondsnota's. Ze is bedoeld om een vergelijking te kunnen maken met de prognoses van SZW.

De verwachtingen voor de uitstroom zijn nauwelijks gewijzigd. In 2009 wordt een uitstroom van 5.000 verwacht en in 2010 een uitstroom van 5.100. De toename is vooral het gevolg van de toename van het bestand.

Het Wajongbestand blijft sterk toenemen. Het gat tussen in- en uitstroom ligt de komende jaren tussen 10.000 en 12.000. Eind 2009 is het bestand gestegen tot 190.700 en eind 2010 tot 202.200. Ten opzichte van de vorige raming is de prognose licht naar boven bijgesteld.

De uitgangspunten van de ramingen zijn in vergelijking met de vorige raming licht bijgesteld. Op basis van realisaties over de eerste negen maanden van 2008 en de bijgestelde uitgangspunten is de prognose van het aantal beslissingen wat verhoogd. In 2009 bedraagt het verwachte aantal beslissingen 17.000 en in 2010 16.600. De instroomprognose blijft na de tijdelijke stijging in 2009 de komende jaren rond het niveau van 16.000 schommelen.

Door de hogere instroom wordt de prognose van het Wajongbestand wat verhoogd. Ultimo 2009 zal Wajongbestand zijn gestegen tot 190.700 en ultimo 2010 tot 202.200. Het Wajongbestand stijgt de komende jaren met 10 tot 12.000 per jaar.

4. Prognose WAZ

De sluiting van de WAZ voor nieuwe arbeidsongeschikten betekent niet dat er geen instroom meer is. Er blijft de komende jaren sprake van een zekere instroom doordat er sprake blijft van heropende uitkeringen.

Op basis van de realisaties over de eerste negen maanden van 2008 zijn de ramingen van beslissingen en toekenningen wat verhoogd. In 2009 worden circa 500 beslissingen verwacht en in 2010 400. Het betreft hier vooral heropende uitkeringen. Ook de prognose van de uitstroom is in vergelijking met de vorige raming licht verhoogd.

Als gevolg van de wijzigingen bij de in- en uitstroomprognose wordt de prognose voor het WAZ-bestand over alle jaren wat verhoogd. Ultimo 2009 neemt het bestand af tot 34.800 (was 34.200) en in 2010 tot 31.000 (was 30.300). Het bestand blijft echter gestaag afnemen, zij het iets minder snel dan eerder werd verwacht.

Tabel 6. Prognose WAZ

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Raming 2008-III (Aantallen x1000)									
Beslissingen	6,8	1,5	1,4	0,8	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2
Afwijzingen	2,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Toekenningen	4,7	1,2	1,2	0,6	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2
Beëindigingen	6,9	7,3	5,5	4,8	4,4	4,1	3,9	3,7	3,4
Lopend bestand	53,4	47,3	43,0	38,8	34,8	31,0	27,3	23,8	20,6
Uitkeringsjaren ⁸	43,2	39,3	33,9	31	28	25	22	19	16
Mutaties (%)									
Beslissingen	-23,7	-78,1	-6,1	-45,6	-39,7	-19,9	-18,0	-16,2	-14,2
Afwijzingen	-24,2	-88,1	-6,1	-45,6	-39,7	-19,9	-18,0	-16,2	-14,2
Toekenningen	-23,4	-73,7	-6,1	-45,6	-39,7	-19,9	-18,0	-16,2	-14,2
Beëindigingen	3,8	6,3	-24,5	-11,9	-9,2	-6,6	-4,5	-5,9	-9,0
Lopend bestand	-3,8	-11,3	-9,1	-9,8	-10,4	-11,0	-11,9	-12,8	-13,4
Uitkeringsjaren	-	-8,8	-11,7	-9,6	-10,2	-10,8	-11,6	-12,4	-13,2
Raming 2008-II (Aantallen x1000)									
Beslissingen	6,8	1,5	1,4	0,7	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Afwijzingen	2,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toekenningen	4,7	1,2	1,2	0,6	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Beëindigingen	6,9	7,3	5,5	5,0	4,6	4,1	3,9	3,6	3,3
Lopend bestand	53,4	47,3	43,0	38,5	34,2	30,3	26,5	23,0	19,7
Uitkeringsjaren	43,2	39,3	33,9	31	27	24	21	18	16

De raming van de volumina bij de WAZ zijn licht naar boven bijgesteld onder invloed van de realisaties over de laatste maanden. Het aantal beslissingen neemt in 2009 af tot 500 en in 2010 tot 400. Dit zijn vooral heropende uitkeringen. Het WAZ-bestand daalt ultimo 2009 tot onder 35.000. Ultimo 2010 zal het bestand gedaald zijn tot 31.000.

⁸ De prognose van de uitkeringsjaren wordt geschat op basis van de ontwikkeling van het gemiddelde lopend bestand en kan afwijken van de ramingen in de Fondsnota's. Ze is bedoeld om een vergelijking te kunnen maken met de prognoses van SZW.

Bijlage A: Economische beeld en de populatie verzekerden

A1: Het economische beeld

De prognoses van de volumina zijn mede gebaseerd op de economische ontwikkeling. De economische ontwikkeling beïnvloedt de verzekerde populatie en de ontwikkeling van de werkloosheid. De belangrijkste economische grootheden die de grondslag vormen voor de verschillende basisprojecties zijn opgenomen in tabel A.1.

Met nadruk wijzen we erop dat de prognose voor 2011-2013 geen echte prognose is. De gebruikte macro economische grootheden zijn middellange termijn gemiddelden. De nieuwe prognoses voor 2009 en 2010 zijn afkomstig uit het CPB memorandum van december 2008⁹.

Tabel A.1 Uitgangspunten economische ontwikkeling voor de periode 2007 – 2013 (jaarlijkse groei in procenten)

Grootheden	2007	2008		2009		2010	2011-2013
		<i>vorige</i>	Nieuw	<i>vorige</i>	nieuw		
Bruto binnenlands product	3,5	2,3	2,25	1,25	-0,75	1,0	1,75
Inflatie	1,6	2,8	2,5	3,7	1,5	1,0	
Loonsom, marktsector	3,4	4,2	4,25	4,2	3,75	2,5	2,5
Werkgelegenheid (arbeidsjaren)	2,6	1,7	1,5	0,1	-0,75	-3,0	
Werkgelegenheid (personen)	2,6	2,0	2,0	0,5	0,0	-2,0	
Werkloze beroepsbevolking (x1000)	344	320	300	342	350	495	1)

Bron: CPB, december 2008. De CPB ramingen lopen tot en met 2010. Voor de loonsom is in de periode 2011-2013 uitgegaan van een vergelijkbare ontwikkeling als in 2010.

1) De werkloosheid is constant verondersteld op 6,5% van de beroepsbevolking.

Conjunctuur in 2009-2010

Het CPB verwacht dat de Nederlandse economie in 2009 krimpt met 0,75%. Een dergelijke daling is sinds het begin van de jaren tachtig niet meer voorgekomen. Het is vooral de exportsector die de gevolgen ondervindt van de internationale economische tegenspoed. Het CPB gaat voor 2009 uit van een afname van de wereldhandel, die leidt tot een krimpende Nederlandse export. Ook de investeringen nemen af als gevolg van hogere rentes voor leningen en aangescherpte kredietvoorwaarden. Door een forse daling van de olieprijs neemt de inflatie af, waardoor de loonontwikkeling naar verwachting gematigd blijft. Hoewel de gemiddelde koopkracht in 2009 licht stijgt, zullen de consumptieve bestedingen niet toenemen omdat de koopkrachtwinst teniet wordt gedaan door vermogensverliezen. In 2010 verwacht het CPB geen verdere vermogensverliezen zodat, in combinatie met een lichte inkomensverbetering, de consumptie van huishoudens weer zal stijgen. In combinatie met een herstel van de wereldhandel zal de Nederlandse economie zich in 2010 licht herstellen en uitkomen op een bescheiden groei (1%).

De werkgelegenheid (arbeidsjaren) in de marktsector groeit in 2008 naar verwachting minder sterk dan in 2007 (1,7% ten opzichte van 2,6%) en zal in 2009 en 2010 dalen. Ook het aantal werkende personen zal, na een stabilisatie komend jaar, in 2010 afnemen. De werkloosheid bereikt in 2009 een omslagpunt en stijgt harder dan in de vorige CPB-raming. Voor 2010 wordt een zeer forse toename verwacht (zie tabel 1). Omdat de werkgelegenheid

⁹ CPB, Decemberraming 2008: Zwaar weer op komst, 8 december 2008

terugloopt in 2010 betekent dit dat het werkloosheidspercentage sterk oploopt van 4,5% in 2009 tot 6,5% in 2010.

Conclusie: Het CPB heeft de groeiverwachtingen naar beneden bijgesteld ten opzichte van de vorige prognose. Voor 2009 wordt zelfs een krimpende economie verwacht. De economische vooruitzichten voor Nederland zijn in 2009 en 2010 duidelijk verslechterd. Door de turbulenties op de financiële markten, de wereldhandel en de schommelende olieprijs zijn de onzekerheden groter dan ooit.

A2: de populatie verzekerden

De verzekerde populatie (loontrekkenden) speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van het aantal arbeidsongeschikten bij de WAO en de WIA. Gegeven de instroomkans wordt de instroom vooral bepaald door de ontwikkeling van de verzekerde populatie. In tabel A.2 is de ontwikkeling van de verzekerde populatie weergegeven voor de periode 2006-2013. Door het inzakken van de economie komt de stijging van de beroepsbevolking tot stilstand in 2009. In 2010 zal deze zelfs gaan dalen.

Tabel A.2 Basisprojectie voor UWV voor de verzekerde populatie

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Verzekerde populatie	1,2	2,6	2,0	0,0	-2,0	0,0	0,0	0,0
Populatie 18-jarigen	0,0	-0,7	1,0	3,9	-0,2	-1,3	-1,0	0,2

Voor de WAJONG is de populatie 18-jarigen een belangrijke factor. Verreweg de meeste jonggehandicapten stromen in rond hun 18^e jaar. Uit de CBS-prognose van de bevolking blijkt dat de populatie 18-jarigen na 2009 af gaat nemen. Ook in 2007 wordt een lichte afname verwacht. Ten opzichte van de vorige raming is de ontwikkeling niet bijgesteld.

Ten opzichte van de vorige kwartaalraming is de raming van de verzekerde populatie verlaagd in 2009 en 2010. De raming van de populatie 18-jarigen is niet bijgesteld.

Bijlage B: De uitgangspunten voor de WAO

De periode 2005-2009 is een bijzondere periode voor de WAO. In deze periode vinden de gecombineerde effecten van de volgende drie verschillende gebeurtenissen plaats:

- De verlenging van de ZW-periode (VLZ) van een naar twee jaar.
- De aanscherping van het schattingsbesluit (aSB) vanaf 1 oktober 2004.
- De invoering van WIA in 2006.

De opsplitsing van arbeidsongeschiktheid in twee wetten betekent dat ook de prognose van het aantal uitkeringsgerechtigden uiteenvalt in twee deelprognoses: een prognose van de WAO en een prognose van WIA. Deze bijlage behandelt de uitgangspunten voor de WAO-prognose.

A) De instroom

Door de afschaffing van WAO bestaat de instroom in 2006 e.v. vooral uit een restant van rechten (overloop) die al eerder waren ingegaan maar nu pas tot uitkeringen komen en uit zogenaamde heropende uitkeringen. Voor de overloop uit oudere jaren (vooral 2004 en 2005) geldt dat deze snel afneemt. In de prognose wordt dit gestuurd via het instroompatroon. Voor een gegeven jaarcohort geldt dat circa 80% geteld wordt in het kalenderjaar dat het recht wordt toegekend, 18% een jaar later en 2 % twee jaar later. De overloop van 2004 in 2006 is dus nog maar 2%. Na 2006 is er vrijwel geen overloop meer.

De zogenaamde heropeningen zijn afhankelijk van de uitstroom wegens herstel, herbeoordeling of overige redenen. Het zijn mensen waarvan de uitkering is beëindigd omdat ze bijvoorbeeld weer aan het werk zijn gegaan, maar waarvan na een tijd blijkt dat het niet lukt. Ze vallen dan weer terug in de uitkering. Het grootste deel herleeft binnen een jaar (75%). Het aantal heropeningen is in de prognose gekoppeld aan de prognose van de uitstroom wegens herstel en herbeoordeling. Naarmate het WAO-bestand verouderd (er is geen nieuwe instroom meer) zal de uitstroom wegens herstel en herbeoordeling gaan dalen. Het aantal heropeningen zal daarmee ook gaan dalen, zij het met een vertraging.

B) De herbeoordelingen in het kader van aSB

De aanscherping van het schattingsbesluit heeft twee effecten. Enerzijds daalt de instroom vanaf 1 oktober 2004 omdat de toelatingseisen zijn aangescherpt. Anderzijds daalt het zittende bestand doordat iedereen jonger dan 50 jaar¹⁰ wordt herkeurd. De aSB-procedures zijn een aantal keren bijgesteld. De huidige procedure rond de herbeoordelingen in het kader van aSB houdt in dat eerst de leeftijdsgroep 45-plus, die al herbeoordeeld was, opnieuw is beoordeeld, maar nu op basis van het oude schattingsbesluit. Ook is voorrang gegeven aan de beoordelingen die voortvloeien uit het opheffen van de maximering van het maatmanloon. De resterende herbeoordelingen worden uitgevoerd in 2008 en begin 2009.

---

¹⁰ Een viertal groepen zijn buiten de herbeoordelingsoperatie gehouden. De eerste twee groepen zijn mensen met een zogenaamd oud en middenrecht. Dat zijn mensen die al voor 1987 (oud recht) of 1993 (midden recht) een uitkering hadden en geboren zijn voor 1948. Deze mensen zijn inmiddels ook ouder dan 50 jaar. De derde groep wordt gevormd door mensen die op 1/10/2004 ouder dan 50 jaar waren. De vierde groep bestaat uit mensen voor wie de uitkering inging na 1 oktober 2004. Deze vallen bij de claimbeoordeling al onder het nieuwe schattingsbesluit.

Vanaf deze ramingsronde gaan we er van uit de herbeoordelingen geen extra uitstroom tot gevolg hebben. Als gevolg hiervan neemt de uitstroom in 2008 en 2009 af.

De resterende herbeoordelingen leiden niet meer tot extra uitstroom. Als gevolg daarvan zal de uitstroomprognose voor 2008 en 2009 afnemen.

C) De uitstroom

In 2007 zijn een tweetal reparatieacties doorgevoerd: herbeoordeling van de onder aSB al herbeoordeelde 45-plussers en de hernieuwde beoordeling van aanvragen naar aanleiding van het afschaffen van de maximering van het maatmanloon. Naast het feit dat deze acties geleid hebben tot extra instroom is na analyse gebleken dat zij ook geleid hebben tot een verstoring van de uitstroomkansen. Daarom wordt bij de prognose uitgegaan van de uitstroomkansen van medio 2007.

De uitstroomkansen zijn in vergelijking met de vorige raming niet aangepast.

Bijlage C: WIA

Instroompatroon WIA

In tabel C.1 is het instroompatroon weergegeven voor de WIA op basis van de eerste 10 kwartalen van de WIA. In de tabel wordt de instroom per transactiekwartaal (kwartaal van aanvang recht) verdeeld naar boekkwartaal (het kwartaal waarin de instroom geteld wordt).

Tabel C.1 Instroompatroon: WIA (2006/2007) versus WAO*

Kwartaal ingang recht	Boekingskwartaal (kwartaal t.o.v. kwartaal ingang recht)								
	KW-1%	KW1%	KW2%	KW3%	KW4%	KW5%	KW6%	KW7%	KW8%
WIA									
2006/1	0,0%	64,9%	24,0%	5,9%	2,6%	1,1%	0,6%	0,5%	0,3%
2006/2	0,1%	65,9%	23,3%	5,8%	2,4%	1,0%	0,4%	0,5%	0,5%
2006/3	5,5%	62,7%	22,4%	4,5%	1,8%	1,2%	0,7%	0,7%	0,3%
2006/4	7,7%	69,3%	14,2%	3,5%	1,9%	1,2%	1,1%	0,5%	0,5%
2007/1	13,8%	64,8%	11,0%	3,8%	2,7%	1,9%	1,0%	0,5%	0,5%
2007/2	17,3%	62,5%	10,4%	3,9%	2,6%	1,4%	1,0%	0,5%	0,5%
2007/3	15,4%	62,7%	11,8%	4,6%	2,3%	1,4%	0,9%	0,5%	0,5%
2007/4	18,6%	58,9%	13,8%	4,0%	1,9%	1,2%	0,8%	0,4%	0,4%
2007 gem.	16,4%	62,6%	11,9%	4,1%	2,4%	1,4%	0,7%	0,4%	0,2%
2008/1	14,3%	64,8%	12,4%	3,9%	1,9%	1,1%	0,8%	0,4%	0,4%
2008/2	15,6%	66,2%	10,8%	3,4%	1,6%	1,0%	0,7%	0,4%	0,3%
2008/3	13,9%	67,5%	11,0%	3,5%	1,7%	1,0%	0,7%	0,4%	0,3%
WAO									
1		49,2%	32,3%	8,7%	3,9%	2,3%	1,9%	0,9%	0,6%
2		50,5%	31,6%	8,8%	3,1%	2,5%	1,3%	1,0%	1,2%
3		51,0%	33,0%	7,2%	3,8%	1,7%	1,5%	1,1%	0,8%
4		51,3%	31,1%	8,3%	3,3%	2,2%	1,6%	1,1%	1,1%

* Vetgedrukte percentages geven het percentage aan voor de situatie waarbij het boekkwartaal gelijk is aan het kwartaal ingang recht. De rode cursieve percentages zijn geschat.

In tegenstelling tot het WAO-instroompatroon zien we bij de WIA dat nu een deel van de instroom al geteld wordt voor het recht ingaat. Meestal is dat de maand voorafgaande aan de maand van ingang recht. Deze verandering houdt verband met de invoering van Walvis. Ook bij de Wajong zien we dit terug na januari 2006. De verschillen tussen het WIA- en het WAO-instroompatroon worden een stuk kleiner als het patroon van de WIA een maand verschoven wordt. In de tabel we kunnen verder zien dat de overloop van de instroom naar latere kwartalen (KW2 t/m KW8) bij de WIA kleiner is dan bij de WAO. De instroom na KW8 is te verwaarlozen.

Het patroon begint pas in 2007 stabiel te worden. Voorlopig wordt verondersteld dat het gemiddelde patroon van 2007 het "normale" WIA-instroompatroon weergeeft. In tabel C.2 is het instroompatroon voor een jaarcohort weergegeven, afgeleid van het gemiddelde patroon van de transactiekwartalen 2007/1-2007/4 en vergeleken met het WAO-instroompatroon en eerdere WIA-instroompatronen.

Tabel C.2. Instroompatronen jaarcohort

	WAO	WIA Okt. 2007	WIA Jan. 2008	WIA Juli 2008	WIA Sept. 2008
Percentage in jaar t-1	0%	2%	3%	4%	4%
Percentage in jaar t	81%	89%	87%	86%	86%
Percentage in jaar t+1	17%	8%	9%	9%	9%
Percentage in jaar t+2	2%	1%	1%	0%	1%
Totaal	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Er kunnen uit de tabel vier conclusies worden getrokken:

- 4% van de instroom wordt geteld voor het kalenderjaar ingaat (kop). Dit betekent dat de instroom van 2006 ook al een deel van de instroom van cohort 2007 omvat, en 2007 ook een deel van cohort 2008 omvat.
- Het percentage dat geteld wordt in het kalenderjaar van de instroomcohort is bij de WIA (86%-87%) groter dan bij de WAO (81%). Bij de verwerking van de WIA-cohort is minder vertraging dan bij de WAO.
- Het gevolg is dat de resterende instroom in de volgende jaren (staart) kleiner is (9% bij de WIA tegen 17% bij de WAO in jaar t+1).
- Uit de verschillende metingen lijkt er sprake te zijn van een langzame verschuiving. De kop wordt groter en de staart kleiner. Dit kan verband houden met de relatieve afname van het aantal voorschotten. Eigenlijk is de resterende instroom in t+2 bij de WIA verwaarloosbaar. Dat betekent dat de WIA-cohort vrijwel compleet is na twee jaar.

Tabel C.3. Simulatie instroom op kasbasis

	WIA-instroompatroon			WAO-instroompatroon		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Cohort 2006 (%)	86	9	0	81	17	2
Cohort 2007 (%)	4	86	9		81	17
Cohort 2008 (%)		4	86			81
Cohort 2009 (%)			4			-
Instroom op kasbasis (%)	90	99	100	81	98	100
<i>Mutatie t.o.v. voorafgaande jaar (%)</i>		10%	0,5%		21%	2%

Deze conclusies hebben als consequentie dat het structurele niveau van de instroom in de WIA sneller wordt bereikt en dat het aanloopeffect geringer is (zie tabel C.3). De instroom neemt bij gelijkblijvende cohortomvang toe van 90% van structurele niveau in 2006 tot 99% van het structurele niveau in 2007. In 2007 is de instroomstijging bij de WIA-instroom nog maar 10%, tegen 21% uitgaande van het WAO-patroon. Ofwel, gegeven de instroom van 21.000 in 2006 wordt het niveau van 2007 22.800 (tegen 26.000 op basis van het WAO-patroon). Toepassing van het instroompatroon van de WIA zorgt dus voor een forse neerwaartse bijstelling van de ramingen.

Instroomcohort WIA

Op basis van het bijgestelde instroompatroon van de WIA wordt de schatting van de instroomcohort 2007 iets aangepast. Deze komt nu uit op 22.400 tegen 22.200 bij de vorige raming. De eerste prognose van de instroomcohort 2008 komt uit op 23.600. Er lijkt sprake te zijn van een lichte versnelling in de stijging van de instroom. De toename is groter dan de jaarlijkse stijging van de beroepsbevolking (zie bijlage A).

Overige parameters

Naast de bovengenoemde parameters voor de omvang van de instroom worden de volgende parameters gebruikt voor de verdeling van de WIA-instroom:

- Het aandeel volledig arbeidsongeschikten bedraagt 70%. Dit is iets lager dan bij de vorige prognose.
- Het aandeel duurzaam arbeidsongeschikten: 18% van het aantal volledig arbeidsongeschikten. Dit percentage is aangepast aan de realisaties bij de statistiektellingen. Het wijkt af van het percentage bij de claimbeoordelingen (23%). Het verschil tussen beide percentages wordt deels bepaald door de voorschotten, die over het algemeen standaard op 80/100 WGA worden gezet.
- Het aandeel volledig arbeidsongeschikten met een geringe herstelkans is 9.1%¹¹ (was 9,2% in de vorige raming).

Bij de claimbeoordelingen komt het afwijzingspercentage over de eerste negen maanden van 2008 uit op 42,5% tegen 45% over heel 2007. Het afwijzingspercentage lijkt dus verder af te nemen. NB, het betreft hier de claimbeoordelingen. Ten opzichte van het aantal betalingen (inclusief voorschotten) is het percentage lager (40%). Besloten is om het afwijzingspercentage te verlagen naar 40%.

Ten opzichte van de vorige raming zijn er kleine veranderingen in de WIA-parameters. Het afwijzingspercentage is verder verlaagd naar 40%

Openstaande vraagstukken

Er blijven nog zijn drie belangrijke vraagstukken over. Het betreffen de interne WIA-stromen, de uitstroomkans in WIA en de lange termijn onzekerheden.

Vraagstuk 1. Het belangrijkste vraagstuk betreft de uitkomst van de toepassing van het duurzaamheidsprotocol. Gesteld wordt dat maar 18% van de toekenningen duurzaam is (exclusief de geringe kans groep). Dit contrasteert sterk met de verwachte uitstroomkans na vijf jaar. Op basis van de WAO-ervaringen weten we dat maar 26% van de volledig arbeidsongeschikten binnen vijf jaar uitstroomt wegens herstel (of herbeoordeling). Als dit ervaringsfeit toegepast mag worden op de WIA (en er zijn geen redenen om te veronderstellen dat dit niet mag) dan betekent het dat, rekening houdend met uitstroom wegens pensionering en overlijden, circa de helft van de volledig arbeidsongeschikten in WGA na vijf jaar nog steeds volledig arbeidsongeschikt is.

Uit verschillende analyses komt naar voren dat de arbeidsongeschikten in IVA een zodanig ziektebeeld hebben dat er zo goed als geen kans is dat zij herstellen. Ook blijkt dat de WGA-populatie een aanzienlijke groep mensen met ernstige ziektebeelden kent. Verder geldt dat

---

¹¹ Percentage geringe kans t.o.v. totale aantal niet duurzaam volledig arbeidsongeschikten.

een belangrijk deel voorlopig is ingedeeld als niet duurzaam. Gegeven deze constatering kunnen twee uitspraken worden gedaan: er zal vrijwel geen stroom van IVA naar WGA plaatsvinden, en er kan een stroom van WGA naar IVA verwacht worden. In welke mate en wanneer weten we echter niet. Er zijn geen ervaringsfeiten waar we dit aan kunnen relateren. Dat betekent dat we wel een op empirie gebaseerde prognose kunnen maken van de omvang van de instroom, maar niet van de verdeling IVA/WGA. Omdat we geen op empirie gebaseerde prognose kunnen maken van de verdeling IVA/WGA moeten we uitgaan van een scenario. Het scenario is hieronder beschreven.

- **Doorstroomscenario:** de volledig arbeidsongeschikten in WGA worden in de loop de tijd meerdere keren opgeroepen voor een herbeoordeling. De eerste keer wordt iedereen opgeroepen in kwartaal vijf en zes. In het derde jaar wordt 70% voor de tweede keer opgeroepen, en de laatste keer wordt in het vijfde jaar van die groep nog eens 30% opgeroepen. Verder vinden er voor deze groep geen professionele herbeoordelingen plaats. De eerste keer dat mensen worden opgeroepen zal voor 5% de mate van arbeidsongeschiktheid verlaagd worden naar minder dan 35%, 4,25% (was 8,5%) wordt duurzaam arbeidsongeschikt en gaat over naar IVA en de rest verandert niet. De tweede keer dat de nog aanwezigen worden opgeroepen vindt er geen uitstroom plaats wordt de helft duurzaam arbeidsongeschikt en gaat over naar IVA. De derde keer dat de nog aanwezigen worden opgeroepen gebeurt hetzelfde.

De gegevens wijzen er op dat deze beweging ook plaatsvindt. Naar aanleiding van analyses van de doorstroom WGA naar IVA¹² is besloten de doorstroom tijdens de eerste oproep te halveren. Voor het overige worden de uitgangspunten niet aangepast. Bij elke volgende raming wordt het scenario heroverwogen.

Omdat we nog geen op empirie gebaseerde prognose kunnen maken van de verdeling IVA/WGA is er een scenario gedefinieerd. Ten opzichte van de vorige raming is de doorstroom naar de IVA gehalveerd.

Vraagstuk II. Totdat er voldoende realisaties zijn, zijn de uitstroomkansen gebaseerd op de WAO. Uit de realisaties blijkt voorlopig dat de uitstroomkansen bij de IVA hoger zijn bij de WGA. Belangrijkste reden voor de hogere uitstroom bij de IVA vormt de hoge overlijdingskans (80% van de uitstroom betreft overlijden). Waarom de uitstroom bij de WGA zoveel lager is, is nog onduidelijk. Een deel van de verklaring zal liggen in de filters die sinds 2004 zijn aangebracht (aSB, VLZ).

WAO-uitstroomkansen worden daarom naar rato van het verschil tussen de prognose voor 2006/2007 en de realisaties voor 2006/2007 aangepast. In vergelijking met de vorige raming is dit niet veranderd.

Ten opzichte van de vorige raming zijn de uitstroomkansen van de WGA duidelijk verlaagd en voor de IVA iets verhoogd.

Vraagstuk III. Een bron van onzekerheid betreft de gevolgen van een conjuncturele neergang. Het is de vraag of werkgevers bij conjuncturele tegenslag nog steeds in staat zijn om de werknemers met gezondheidsproblemen binnen boord te houden. Het is in ieder geval

¹² Zie UKV 2008-I.

denkbaar dat het aantal aanvragen dan kan toenemen. Of er dan ook meer toekenningen zullen zijn is nog onduidelijk.

Wat we ook niet weten zijn de lange termijn effecten van het feit dat werknemers met gezondheidsproblemen langer blijven doorwerken in vergelijking met vroeger. Als de huidige lage instroom vooral een deel een uitsteleffect is dan zal op termijn het aanvragen toenemen en waarschijnlijk ook het percentage toekenningen.

Bij de ramingen is geen rekening gehouden met deze elementen.

Bijlage D: De Wajong

Voor de Wajongbeslissingen zijn andere factoren van belang dan voor de WAO/WIA, nl.:

- a. De ontwikkeling van het aantal afwijzingen
- b. De ontwikkeling van de risicopopulatie.
- c. De ontwikkeling van het aantal heropende uitkeringen
- d. De invoering van aSB.
- e. Overige ontwikkelingen

A) De ontwikkeling van het aantal afwijzingen

We zien sinds het laatste kwartaal van 2007 een duidelijke stijging van het aantal afwijzingen. We gaan er van uit dat dit verband met de doorstroom vanuit de gemeenten. Het afwijzingspercentage is daarom in 2008 en 2009 verhoogd tot 40%. Mogelijk dat dit percentage wordt verlaagd bij de volgende raming. Voor de jaren na 2009 wordt uitgegaan van een meer normale 33%.

B) De ontwikkeling van de risicopopulatie

De risicogroep voor de WAJONG is de groep 18-jarigen in Nederland. De ontwikkeling van de populatie 18-jarigen is gebaseerd op de bevolkingsprognose van het CBS. Ten opzichte van de vorige raming is deze niet gewijzigd.

C) De ontwikkeling van het aantal heropende uitkeringen

De ontwikkeling van het aantal heropende uitkeringen wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van de uitstroom wegens herstel, herbeoordeling of overige redenen¹³. De heropeningen reageren daardoor vertraagd (een jaar) op de uitstroom. Het gevolg hiervan is dat het aantal heropeningen na 2009 gaat stijgen.

D) De invoering van aSB

Het nieuwe schattingsbesluit heeft twee effecten. Enerzijds zijn de toelatingseisen voor nieuwe instroom aangescherpt. Anderzijds verandert het bestand doordat iedereen jonger dan 50 jaar, voor zover niet behorend tot de groep oud- of middenrecht, wordt herkeurd. De herbeoordelingsoperatie vindt plaats in de periode oktober 2004 – 1 april 2009.

M.b.t. de eerste claims zijn de uitgangspunten niet bijgesteld: voor zover aSB een effect heeft op de instroom is dit inmiddels in de realisaties verwerkt. M.b.t. tot de herbeoordelingen is vanaf nu het uitgangspunt dat er geen extra uitstroom is. De gevolgen hiervan voor uitstroom zijn zeer beperkt.

E) Overige ontwikkelingen

Onder de overige ontwikkelingen vallen de epidemiologische ontwikkelingen die van invloed zijn op de invalideringskans van jonggehandicapten, omgevingseffecten zoals overheveling van Bijstandsgerechtigden, toenemende instroom vanuit speciale scholen etc.

Uitgangspunt voor de prognose vormt de instroomcohort 2007 (tabel D.1). Onder invloed van de realisaties is de omvang van de cohort naar iets naar beneden bijgesteld tot 13.670.

---

¹³ Dit is de uitstroom exclusief pensionering en overlijden.

Tabel D.1: Instroomcohorten eerste claims

Cohort	Aantal	Mutatie (%)
2003	7.204	3,9
2004	8.438	17,1
2005	10.188	20,7
2006	(12.552) 12.520	23,2
2007	(13.820) 13.673	9,2

Tussen haakjes staan de aantallen van de vorige raming

Verder is op basis van de inzichten uit het dossieronderzoek en een recente koppeling van de Wajongbestanden aan de Bijstandbestanden de ontwikkeling van de belangrijkste instroombronnen vastgesteld (tabel D.2).

Tabel D.2: Uitgangspunten ontwikkeling Wajong: instroombronnen

Bron	Aandeel instroomcohort 2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bijstand (aantal)	14%	4.000	4.000	4.000	2.000	2.000	2.000	2.000
VSO/PRO (%)	42%	9,0%	10,0%	10,0%	3,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Autisme&ADHD (%)	13%	2,5%	2,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Overig (%)	30%	2,5%	2,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Bijstand: Op basis van een recente koppeling tussen het Bijstandbestand en het Wajongbestand is vastgesteld dat het aandeel van de directe doorstroom uit de Bijstand in 2007 20% bedraagt in plaats van de veronderstelde 25%. Hoewel de directe doorstroom daarmee lager uitkomt dan bij raming werd verondersteld handhaven we het effect van de Bijstand. Dat bestaat immers uit directe doorstroom en indirecte doorstroom. Voor de raming maakt het niet uit omdat de cohort van 2007 het uitgangspunt en de mutaties gerelateerd zijn aan dat jaar.

De veronderstelling is voorlopig dat de gestegen instroom vanuit de Bijstand voor een deel eenmalig is omdat het vooral een screening van het bestand betreft. We weten echter niet wanneer het effect van deze screening voorbij is. Voorlopig gaan we er vanuit dat het effect pas na 2009 wegvalt. De toegenomen screening aan de poort van de Bijstand zal echter ook tot een permanente verhoging leiden. In welke mate is nog onbekend. We gaan er voorlopig vanuit dat het structurele niveau 2.000 is.

VSO/PRO: De ontwikkeling van de instroom uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en het praktijkonderwijs is gebaseerd op het aantal leerlingen op deze scholen bij een constant doorstroompercentage. In tabel D.3 zijn de leerlingenaantallen weergegeven. Bij het bepalen van de toekomstige invloed wordt uitgegaan van de instroom in de Wajong van het aantal leerling met een VSO/PRO-achtergrond. Voor deze groep is het aantal 16-jarigen de beste maat¹⁴. In vergelijking met de vorige raming beschikken we nu over een extra schooljaar (schooljaar 2007/2008). Omdat de 16-jarigen pas op zijn vroegst twee jaar later instromen

¹⁴ Zie Kenniscahier 07-01 De groei van de Wajonginstroom, Kenniscentrum UWV, oktober 2007.

in de Wajong kunnen we als schatting voor de instroom in 2007-2010 gebruik maken van het aantal 16-jarigen in de schooljaren 2004/2005 t/m 2007/2008. Voor 2011 moeten we daarentegen gebruik maken van het aantal 15-jarigen en voor 2012 van het aantal 14-jarigen.

Tabel D.3: Ontwikkeling leerlingen op het VSO/PRO¹⁵

Instroom- jaar	Leeftijdsgroep	Schooljaar	Aantal VSO	Aantal PRO	Aantal VSO/PRO	Mutatie tov van dezelfde leeftijdsgroep uit het voorafgaande schooljaar
2012	aantal 14-jarigen	2007/2008	4.640	5.500	10.140	-2%
2011	aantal 15-jarigen	2007/2008	5.340	5.710	11.050	(2%) 0%
2010	aantal 16-jarigen	2007/2008	4.940	5.320	10.260	(4%) 3%
2009	aantal 16-jarigen	2006/2007	4.590	5.370	9.960	(10%) 10%
2008	aantal 16-jarigen	2005/2006	4.150	4.880	9.030	(10%) 10%
2007	aantal 16-jarigen	2004/2005	3.910	4.310	8.220	(9%) 9%

Tussen haakjes staan de mutatiepercentages van de vorige raming

In verband met de onzekerheid rond de ontwikkeling van het aantal 14-jarigen is besloten om het mutatiepercentage voor 2012 op nul te stellen. Ook voor de jaren na 2012 wordt de waarde van mutatiepercentage voor het VSO/PRO op nul gesteld.

Autisme en overig: We weten niet in welke mate de toename van het aantal jongeren met autisme doorzet. Voorlopig hanteren we de veronderstelling, dat in 2007 en 2008 de toename ongeveer gelijk is aan de toename in 2005/2006: 2,5%. Ook de resterende instroom-categorieën nemen de laatste jaren toe. Voor een deel hangt dit samen met de indirecte doorstroom vanuit de Bijstand. Deze is echter al voor een deel opgenomen in Bijstands-aantallen. Voor de rest hanteren we voorlopig een percentage dat gelijk is aan de toename van autisme/ADHD met als motivatie dat het hier om gelijksoortige processen gaat.

In vergelijking met de vorige raming (2008-II) zijn de uitgangspunten op twee punten gewijzigd. Onder invloed van de realisaties is de omvang van de basiscohort (2007) aangepast. Verder zijn de parameters voor de groei van het VSO/PRO aangepast.

¹⁵ Bron: CBS

Bijlage E: De Waz

Voor de WAZ-prognose zijn de volgende factoren van belang:

- a. Per 1 augustus 2004 is de WAZ afgeschaft.
- b. De invoering van aSB
- c. De uitstroomkansen

A) Afschaffing van de WAZ

De afschaffing van de WAZ betekent dat per 1 augustus 2005 geen nieuwe eerste claims meer instromen. Wel is er daarna nog sprake van overloop en herleving van oude rechten. In vergelijking met de vorige raming zijn de uitgangspunten daarvoor niet veranderd.

B) Aanscherping schattingsbesluit

De aanscherping van het schattingsbesluit heeft twee effecten. Enerzijds zijn de toelatingseisen voor nieuwe instroom aangescherpt. Omdat er echter nog nauwelijks nieuwe instroom is zijn de gevolgen hiervan beperkt. Anderzijds verandert het zittend bestand, omdat iedereen jonger dan 50 jaar, voor zover niet behorend tot groep oud- of middenrecht, wordt herkeurd. Inmiddels is de periode waarin de herbeoordeling wordt uitgevoerd verlengd tot 1 april 2009. Bovendien wordt de leeftijdsgroep 45-plus herbeoordeeld op basis van het oude schattingsbesluit.

Vanaf deze ramingsronde gaan we er van uit de herbeoordelingen geen extra uitstroom tot gevolg hebben. Als gevolg hiervan neemt de uitstroom in 2008 en 2009 af.

De resterende herbeoordelingen leiden niet meer tot extra uitstroom. Als gevolg daarvan zal de uitstroomprognose voor 2008 en 2009 afnemen.

C) De uitstroom

In 2007 zijn een tweetal reparatieacties doorgevoerd: herbeoordeling van de onder aSB al herbeoordeelde 45-plussers en de hernieuwde beoordeling van aanvragen naar aanleiding van het afschaffen van de maximering van het maatmanloon. Naast het feit dat deze acties geleid hebben tot extra instroom is na analyse gebleken dat zij ook geleid hebben tot een verstoring van de uitstroomkansen, net als bij de WAO. Daarom wordt bij de prognose uitgegaan van de uitstroomkansen van medio 2007.

De uitstroomkansen zijn in vergelijking met de vorige raming niet aangepast.

Overzicht KENNISMEMO'S

2005

- 05/01 Eigen risicodragers WAO/WIA
- 05/02 RWI rapport "de weg terug: van arbeidsongeschiktheid naar werk
- 05/03 Re-integratiemarkt en UWV in vogelvlucht
- 05/04 Doorstroom van WW naar WWB per regio
- 05/05 Stelselherzieningen in WW sinds 2003 [artikel in W&I]
- 05/06 WW kwartaalramingen 2005 IV
- 05/07 AO Kwartaalramingen 2005 IV

2006

- 06/01 ZW Kwartaalramingen 2005 IV
- 06/02 Werkloosheid in de regio Haaglanden
- 06/03 Ontwikkelingen bij WAJONG
- 06/04 Vraaggericht re-integreren en arbeidsmarktprognoses [artikel in W&I]
- 06/05 Startnotitie WAJONG
- 06/06 WW Kwartaalramingen 2006 I
- 06/07 AO Kwartaalramingen 2006 I
- 06/08 Dossierstudie WIA 80-100
- 06/09 WIA Kwartaalramingen 2006 I
- 06/10 ZW Kwartaalramingen 2006 I

- 06/11 Vaststelling en evaluatie van effectiviteit van reïntegratiemaatregelen voor WW cliënten
- 06/12 Eerste verkenningen WIA
- 06/13 Steekproeftrekking onderzoek zittend bestand WW
- 06/14 Uitstroomkansen in WIA
- 06/15 Klantontwikkelingen UWV
- 06/16 Herbeoordeling van werkende WAO'ers
- 06/17 Re-integratie na herbeoordeling [artikel in het blad **re-integratie**]
- 06/18 Instroom in WW na ontslag van werknemers met Wiw- of ID-baan
- 06/19 WW Kwartaalramingen 2006 II
- 06/20 AO Kwartaalramingen 2006 II

- 06/21 ZW Kwartaalramingen 2006 II
- 06/22 De oudere werknemer [artikel W&I]
- 06/23 Klachten; stand van zaken en benchmark met andere publieke instellingen
- 06/24 Witte fraude bij jongeren
- 06/25 Langdurige werkloosheid [artikel in W&I]
- 06/26 Duurzaamheid plaatsingen [artikel in W&I]
- 06/27 Startnotitie vangnet ZW
- 06/28 Zittend Bestand WW: Indicaties voor re-integratiekansen en handavingsrisico's
- 06/29 Ontwikkelingen bij gemeenten na invoering van de WWB
- 06/30 Een jaar WIA; de balans [artikel in ESB]

2007

- 07/01 Doorstroom van WW naar bijstand (WWB), 2003-2010
- 07/02 Indicatieve quick scan participatiepotentieel UWV klanten
- 07/03 Tussenrapportage dossieronderzoek Wajong
- 07/04 WIA monitor WGA; eerste meting
- 07/05 Geactualiseerde raming re-integratiepotentieel UWV klanten
- 07/06 Voorjaarsraming WW
- 07/07 Voorjaarsraming AO
- 07/08 Voorjaarsraming ZW
- 07/09 De groep 35-min in kaart gebracht
- 07/10 Over slaagpercentages en re-integratiedoelstellingen; schattingen en overwegingen

- 07/11 WIA monitor vangnet; eerste meting
- 07/12 Stand van zaken onderzoek Zittend Bestand WW
- 07/13 Zie 08/02
- 07/14 ZW Raming 2007-II
- 07/15 AO Raming 2007-II
- 07/16 WW Raming 2007-II
- 07/17 Effectiviteit re-integratie AG cliënten
- 07/18 Samenvatting dossieronderzoek Wajong
- 07/19 Raming ZW 2007-III

- 07/20 Klachten WIA klanten
- 07/21 Raming AO 2007-III
- 07/22 Raming WW 2007-III

- 2008**
- 08/01 Vangnet werkprogramma
- 08/02 Resultaten onderzoek zittend bestand WW
- 08/03 Overzicht beroepen WW'ers versus vacatures
- 08/04 Geactualiseerde raming re-integratiepotentieel voorjaar 2008
- 08/05 Raming AO 2008-I
- 08/06 Raming ZW 2008-I
- 08/07 Raming WW 2008-I
- 08/08 Kwantitatieve overwegingen bij de nieuwe Wajong
- 08/09a Model klantgerichtheid UWV
- 08/09b Model klantgerichtheid UWV, detailanalyse

- 08/10 Raming AO 2008-II
- 08/11 Raming ZW 2008-II
- 08/12 Raming WW 2008-II
- 08/13 Doorstroom van WW naar WWB 2006-2008
- 08/14 Werkprogramma Pilot Voorspellers voor Werkhervatting
- 08/15 Ontwikkeling werkaanbod 2009 bij tegenvallende economische ontwikkeling, versie II
- 08/16 Arbeidsparticipatie, een onderzoek naar Europese systemen en praktijken
- 08/17 Zachte factoren en werkherhvatting
- 08/18 Aan het werk met functionele beperkingen.
- 08/19 TNO subsidieonderzoek overige flexwerkers
- 08/20 Raming ZW 2008-III
- 08/21 Raming AO 2008-III
- 08/22 Raming WW 2008-III